

Токарева Тетяна Олександрівна,

к.е.н, доцент кафедри аудиту,

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана,

м. Київ, Україна

ЗМІНИ В ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АУДИТОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ПЕРІОД ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ ТА ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ

Аудиторська діяльність виступає одним із складників фінансового розвитку компанії. На її основі й отриманих доказових даних аудитор формулює незалежну думку щодо підтвердження даних перевіреної фінансової звітності.

Відповідно зі статтею 362 Господарського кодексу України, під аудиторською діяльністю розуміють незалежну професійну діяльність аудиторів і суб'єктів аудиторської діяльності, зареєстрованих у Реєстрі аудиторів і суб'єктів аудиторської діяльності, з надання аудиторських послуг [1].

Аудиторська палата України (АПУ) регламентує питання щодо організації та регулювання аудиторської діяльності в Україні.

Аудиторську діяльність в Україні здійснюють аудиторські фірми за такими напрямками: аудит, організаційне та методичне забезпечення аудиту й інші аудиторські послуги. Серед аудиторських фірм виділяють:

- національні (учасники - тільки аудитори України);
- міжнародні (учасники - аудитори з різних країн).

Окрім того, аудиторська діяльність може здійснюватися суб'єктом підприємницької діяльності (громадянином) за наявності сертифіката аудитора, і за відсутності інших видів діяльності.

Законом України «Про внесення змін до Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» щодо забезпечення аудиторської діяльності на період дії воєнного стану та післявоєнного відновлення економіки» від 31.05.2022 р. № 2285-ІХ запроваджені зміни щодо реєстрації та проведення діяльності аудиторами, серед яких слід виділити такі [2]:

1) не підлягають включенню до Реєстру аудитори, а також підлягають виключенню з нього зареєстровані аудитори, якщо вони відповідають хоча б одному з таких критеріїв:

- є громадянами країни, що здійснює збройну агресію проти України;
- перебувають в публічних реєстрах аудиторів та/або є членами професійних організацій аудиторів та/або бухгалтерів країни, що здійснює збройну агресію проти України;
- здійснюють аудиторську діяльність у складі аудиторських фірм, зареєстрованих на території країни, що здійснює збройну агресію проти України, засновниками (учасниками, акціонерами) та/або кінцевими бенефіціарними власниками (контролерами) (КБВ) яких є громадяни країни, що здійснює збройну агресію проти України, та/або СГ, зареєстровані на території країни, що здійснює збройну агресію проти України, та/або які прямо чи опосередковано

володіють частками в статутному капіталі та/або правом голосу в таких аудиторських фірмах незалежно від формального володіння чи входження до їх органів управління.

Виключення з Реєстру відбувається згідно рішення Ради нагляду, прийнятим за поданням АПУ або Інспекції;

2) не підлягають включенню до Реєстру суб'єкти аудиторської діяльності, та підлягають виключенню з нього суб'єкти аудиторської діяльності, що відповідають хоча б одному з таких критеріїв:

– мають у складі засновників (учасників, акціонерів) громадян країни, що здійснює збройну агресію проти України, та/або суб'єктів аудиторської діяльності, КБВ яких є громадяни країни, що здійснює збройну агресію проти України, та/або суб'єктів господарювання, зареєстрованих на території країни, що здійснює збройну агресію проти України, та/або осіб, які перебувають в публічних реєстрах аудиторів та/або є членами професійних організацій аудиторів та/або бухгалтерів країни, що здійснює збройну агресію проти України, та/або у яких країні, що здійснює збройну агресію проти України, прямо або опосередковано належить частка в статутному капіталі;

– є учасниками аудиторської мережі, зареєстрованої на території країни, що здійснює збройну агресію проти України, якщо така аудиторська мережа не повідомила у письмовій формі Орган суспільного нагляду за аудиторською діяльністю (ОСНАД) про початок процесу втрати статусу учасника відповідної аудиторської мережі аудиторською фірмою, що зареєстрована на території країни, що здійснює збройну агресію проти України, та не завершила цей процес до 31 грудня 2022 р.

Виключення таких суб'єктів аудиторської діяльності з Реєстру здійснюється за рішенням Ради нагляду, прийнятим за поданням Інспекції [2].

Слід наголосити, що, крім вже вказаних вище змін, Законом [2] запроваджене зменшення фінансового навантаження на аудиторів і суб'єктів аудиторської діяльності, за рахунок можливості тимчасової не сплати внесків, у відсотках від сум договорів із обов'язкового аудиту, на користь ОСНАД та АПУ. Також, до кінця 2022 року, зменшені фіксовані платежі на користь: ОСНАД (1 мінімальна зарплат); АПУ (0,1 мінімальної заробітної плати). Суб'єктів аудиторської діяльності звільнили від сплати членських внесків до АПУ [3].

Необхідно зауважити, що 20.09.2022 року був прийнятий Закон України №2597-IX «Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення правових засад провадження аудиторської діяльності в Україні» [4]. Дія Закону набуде чинності з 01.01.2023 р. Безпосередньо зміни внесені у Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність». Так, наприклад, у статтю 1 «Визначення термінів» внесені нові категорії: добра репутація аудиторської фірми; електронний кабінет; інше обов'язкове завдання; неаудиторські послуги та інші. Багато категорій викладені в новій редакції (аудиторська фірма, аудиторський звіт, аудиторські послуги та інші). Це заслуговує на додаткову увагу та проведення нового дослідження.

Отже, прийняті зміни в законодавстві України щодо забезпечення аудиторської діяльності на період дії воєнного стану та післявоєнного

відновлення економіки створюють правові механізми припинення аудиторської діяльності в Україні аудиторів і суб'єктів аудиторської діяльності, які пов'язані з країною, що здійснює збройну агресію проти України. Оскільки, вони мають повний доступ до фінансової звітності підприємств, які ними перевіряються.

Крім того, введення воєнного стану в Україні знизило економічну активність суб'єктів господарювання та зменшило ділову активність суб'єктів аудиторської діяльності. Для покращення ситуації вжиті дієві заходи щодо підтримки аудиторів і суб'єктів аудиторської діяльності через зменшення фінансового навантаження, що на них поширюється.

Список використаних джерел:

1. Господарський кодекс України 436-IV, редакція від 19.08.2022 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15?find=1&text=%D0%B0%D1%83%D0%B4%D0%B8%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0+%D0%B4%D1%96%D1%8F%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C#top> (дата звернення 25.11.22)
2. «Про внесення змін до Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» щодо забезпечення аудиторської діяльності на період дії воєнного стану та післявоєнного відновлення економіки» від 31.05.2022 р. № 2285-IX Набрання чинності, відбулось 17.06.2022. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2285-20#Text> (дата звернення 26.11.22)
3. Величко А. Аудиторська діяльність в Україні: законодавчі зміни DOI:https://jurliga.ligazakon.net/analytics/214805_auditorska-dyalnst-v-ukran-zakonodavch-zmni
4. «Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення правових засад провадження аудиторської діяльності в Україні» Закон України №2597-IX від 20.09.2022, набрання чинності відбудеться 01.01.2023 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-20#Text> (дата звернення 27.11.2022)

УДК 657.6

Туманян Анна Оганесівна,
аудитор А.Ф. Аналітик
м. Київ, Україна

БІХЕВІОРИСТИЧНИЙ ПІДХІД В АУДИТОРСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ: СВІТОВИЙ ДОСВІД ТА ВІТЧИЗНЯНА ПРАКТИКА

Біхевіоризм (від англ. behaviour – поведінка) – напрям у психології, започаткований американським зоопсихологом Дж. Вотсоном на початку ХХ ст. Біхевіоризм вважає предметом психології не свідомість, а поведінку людей, яку розглядає як механічні реакції у відповідь на зовнішні подразнення [1].

Біхевіоризм в аудиті полягає в тому, що суб'єкт господарювання розглядається не як абстракція, а як діяльність конкретних фізичних осіб, які мають визначені повноваження, тип особистості, власні стимули та повноваження. В Україні біхевіористичний підхід лише починає втілюватися на практиці аудиторської діяльності. У національних наукових джерелах наявні окремі праці з даного питання (напр. О.С. Височан, І.В. Луцюк [2]). Натомість,